

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701

Aan:

Zie verzendlijst

2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 69 67

Telefax 070 - 3 18 79 51

Uw brief

Uw kenmerk

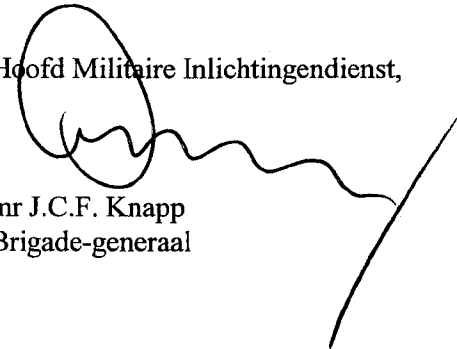
Ons nummer
DIS97000972

Datum
26 februari 1997

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 09/97)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]
[REDACTED]
VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS 97000972

d.d. 26 febr 1997

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv. DGZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

DCBC, t.a.v. Hfd Dplg door middel van hardcopy en diskette

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HBMA
IFOR-cel
Archief

[REDACTED]
[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

09/97

(Afgesloten 251200 FEB 1997)

Conclusie/voorzicht

De situatie in Mostar blijft gespannen. De recente incidenten, waaronder aanslagen op SFOR, worden door beide zijden veroordeeld, maar kunnen worden bijgeschreven op het conto van de Bosnische Kroaten. Met name de lokale extremisten binnen het Ministerie van Binnenlandse Zaken van het Hercegovina-Neretva kanton zijn hiervoor verantwoordelijk.

In Belgrado is Zoran Djindjic geïnstalleerd als eerste niet-socialistische burgemeester van de stad. Hem wacht nu de zware taak om de gedane beloftes na te komen en een begin te maken met de democratisering van de stad.

De Kroatische minister van Buitenlandse Zaken, Granic heeft een bezoek gebracht aan Belgrado om het stagnerende normaliseringsproces tussen beide landen nieuw leven in te blazen. Na afloop waren positieve geluiden te horen en werd de verwachting uitgesproken dat binnenkort nieuwe overeenkomsten getekend zouden worden.

In de RS is er een nieuwe politieke partij opgericht, die is voortgekomen uit een splitsing binnen de Servische Radicale Partij. Deze splitsing wordt veroorzaakt door de tegenstellingen tussen Banja Luka en Pale, m.a.w. tussen de voor- en tegenstanders van samenwerking binnen de gezamenlijke instellingen.

Bosnië-Herzegovina

Voorstel tot uitstel verkiezingen in Brcko

Een Moslim die lid is van de verkiezingscommissie van Brcko heeft verklaard dat er onder de huidige omstandigheden geen gemeenteraadsverkiezingen kunnen worden gehouden in Brcko. Hij gaf aan dat de Moslims er bij de nieuw te benoemen "supervisor" voor Brcko op zullen aandringen dat de verkiezingen zullen worden uitgesteld.

De Bosnische autoriteiten zijn zonder twijfel bevreesd dat gemeenteraadsverkiezingen in Brcko onder verantwoordelijkheid en supervisie van de Serviërs zal leiden tot een Servische verkiezingsoverwinning en tot de benoeming van een gemeenteraad. Deze zal zeker niet bevorderlijk zijn voor het door de Moslims nagestreefde herstel van de oorspronkelijke etnische verhoudingen en zo mogelijk van het Bosnische gezag over Brcko. Het ligt daarom voor de hand dat zij inderdaad zullen streven naar uitstel van die verkiezingen, tenminste tot na de definitieve uitspraak omtrent de toekomst van de stad. Los daarvan is te verwachten dat beide partijen zullen blijven proberen zo veel mogelijk personen in de stad te vestigen om hun aanspraken kracht bij te zetten. Overigens ontstaat door eventueel uitstel van de verkiezingen in Brcko een precedent dat niet altijd in het voordeel van de Moslims hoeft uit te vallen.

Verzoening bij Bihac/strijd bij Sanski Most?

De Moslim-burgemeester van Sanski Most, Alagic, heeft tegenover de ECMM verklaard dat hij is betrokken bij onderhandelingen om de DNZ, de politieke partij van het voormalige dissidente Bosnische presidiumlid Abdic, deel te laten nemen aan het politieke leven in het Una-Sana kanton (rondom Bihac). Alagic verklaarde

[REDACTED]

dat hij met generaal Dudakovic, de bevelhebber van het Vijfde Bosnische Korps, had gesproken over de terugkeer van Abdic-aanhangers in de regio.

De verklaring van Alagic is opmerkelijk, omdat hij als voormalig Bosnisch generaal waarschijnlijk weinig sympathie kan opbrengen voor de gewapende opstand die Abdic geruime tijd heeft gevoerd tegen het Bosnische gezag. Dit geldt a fortiori voor Dudakovic, die als Korpscommandant de strijd tegen Abdic (en tegelijkertijd tegen de Serviërs) heeft gevoerd. Dat zij toch de terugkeer van (aanhangers van) Abdic willen toestaan, kan verband houden met eerdere dreigementen van met name Alagic dat hij rekening houdt met nieuwe strijd in de regio Sanski Most/Prijedor. Wellicht zijn hij en Dudakovic bevreesd dat in dat geval Abdic c.s. zich weer zouden liëren aan de Serviërs of mogelijk aan de Kroaten in de regio. Overigens is het opmerkelijk dat Dudakovic nog steeds in de regio-Bihac actief is, in weerwil van recente berichten dat hij een belangrijke post in Sarajevo zou gaan bekleden.

Alagic bekritiseert "Equip & Train"

Alagic heeft overigens ook kritiek uitgeoefend op de uitvoering van het "Equip & Train"-programma (E&T), waardoor op initiatief van de Amerikaanse regering de MKF-strijdkrachten (VFBiH) worden voorzien van meer modern militair materieel en worden opgeleid in moderne oorlogsvoeringstechnieken. Volgens Alagic is het geleverde materieel in vele gevallen te oud en bovendien te divers. Daardoor zouden er onaanvaardbare kosten verbonden zijn aan het onderhoud van het materieel. Bovendien zou het de Bosnische strijdkrachten ontbreken aan hoogopgeleide technici om dit onderhoud uit te voeren.

Hoewel niet al het E&T-materieel uiterst modern is, zou de volledige uitvoering van het E&T-programma er toch in resulteren dat er op materieelgebied min of meer pariteit zal ontstaan tussen de VFBiH en de Bosnisch-Servische strijdkrachten (VRS). Alagic's woorden kunnen derhalve worden gezien als een oproep tot additionele leveranties die zouden leiden tot een overwicht van de VF, en dus verband houden met zijn herhaaldelijke dreigementen om de strijd met de VRS opnieuw aan te gaan. Zijn woorden kunnen echter ook worden gezien als een verzoek om additionele financiële of technische steun aan de VF, of als een uiting van zijn teleurstelling dat de VS aan de uitvoering van E&T voorwaarden verbindt voor de (moeizame) integratie van Moslims en Kroaten in de VFBiH. Tenslotte kunnen zijn uitspraken tevens bedoeld zijn als een verkapt dreigement dat de VFBiH (lees: de Bosnische Moslims) bij het uitblijven van additionele militaire steun zullen kijken naar alternatieve leveranties, bijvoorbeeld uit de islamitische wereld.

Kroatische eenheden in Bosnië-Herzegovina (?)

Er zijn aanwijzingen dat de afgelopen weken herhaaldelijk Kroatische militairen of politie met bussen de grens tussen Kroatië en Bosnië-Herzegovina zijn overgestoken. Dit zou zijn gebeurd in het Bosnisch-Kroatische gebied ten zuiden van Mostar.

Tijdens de grote gewapende conflicten tussen Kroaten en Moslims in 1993/94 hebben Kroatische eenheden hun volksgenoten in Bosnië-Herzegovina min of meer openlijk bijgestaan. Sindsdien is de openlijke militaire aanwezigheid stopgezet onder invloed van de bepaling in "Dayton" dat zich geen "vreemde" troepen meer in Bosnië-Herzegovina mogen bevinden. Er is echter zonder enige twijfel sprake gebleven van clandestiene militaire steun aan de Bosnische Kroaten. Indien nu inderdaad weer Kroatische eenheden zijn overgebracht naar Bosnië-Herzegovina, dan wijst dat erop dat de Kroatische legerleiding rekening houdt met nieuwe conflicten met de Moslims. Vermoedelijk is deze beslissing genomen naar aanleiding van de gewapende incidenten van de afgelopen weken in Mostar.

Indien het hier echter Kroatische politie-eenheden betreft, kan dit het voornemen van Zagreb betekenen om zelf in te willen grijpen in Mostar. Dit betekent echter een schending van het internationale recht. Daarom zal Zagreb voor een dergelijk ingrijpen in waarschijnlijk eerst toestemming van de internationale gemeenschap (VS) zoeken of reeds hebben verkregen.

Economische malaise houdt aan

Het hoofd van het arbeidsbureau in Maglaj heeft aangegeven dat het officiële werkloosheidscijfer voor het district waarvoor hij verantwoordelijk is, 72,6% bedraagt. Hij zei een verdere verslechtering te verwachten in 1997. Hij onderstreepte dat de werkloosheid wordt verergerd door de aanwezigheid van vluchtelingen van elders, alsmede van gedemobiliseerde militairen. Uit zijn woorden bleek dat de situatie in het "Kroatische" deel van de Moslim/Kroatische Federatie (MKF) beter is; niet alleen zijn daar minder werklozen, maar ook ontvangen de werklozen daar meer steun dan in het "Moslim"-gebied.

[REDACTED]

a) De situatie in Maglaj is vermoedelijk representatief voor die in geheel Bosnië-Herzegovina. Velen, met name de minder geschoolden, zijn werkeloos en leven op of onder het bestaansminimum. Dit wekt niet alleen onvrede op, die een voedingsbodem voor nieuwe strijd kan vormen, maar werkt ook criminaliteit in de hand. Als gevolg van het gebrek aan bewegingsvrijheid, het ontbreken van investeringen en de problemen in de Bosnische infrastructuur, is een snelle verbetering van de economie niet te verwachten.

b) De woorden van de betreffende functionaris vormen ook een nieuwe indicatie dat er aanzienlijke verschillen in welvaart bestaan tussen de Bosnische Moslims en Kroaten. Het levenspeil in de "Kroatische" gebieden is aanzienlijk hoger dan dat van de Moslims. Het is in de praktijk vermoedelijk ten minste voor een deel toe te schrijven aan de interactie met, en assistentie uit, Kroatië zelf en wellicht de Kroatische diaspora in westerse landen. De Bosnische Kroaten hebben meer dan eens aangegeven te vrezen dat verdere verdieping van de samenwerking met de Moslims ten koste zal gaan van hun levensstandaard. Hoewel dit feit slechts voor een deel de Kroatische weerstand tegen verdere samenwerking verklaart, spelen deze economische motieven zeker een rol van betekenis.

Lokale Moslims uiten dreigementen aan het adres van SFOR

In een brief heeft een groep van ontevreden voormalige Mosliminwoners van Brcko bedekte bedreigingen geuit tegen de Amerikaanse SFOR troepen. Gewaarschuwd werd voor gevaarlijke stemmingen onder de bevolking en dat men bij 'anderen' zou aankloppen voor hulp.

Gezien de gebeurtenissen van de laatste dagen (uitspraak Brcko-arbitrage commissie en het geweld in Mostar) is het niet verwonderlijk dat de lokale Moslimbevolking ontevreden is met de gang van zaken. Meer dan een jaar na de ondertekening van de akkoorden in december 1995 is er nog steeds geen volledige FOM en zit er geen schot in de terugkeer van Moslimvluchtelingen naar hun voormalige woonplaatsen in de RS. De vertegenwoordigers van de internationale gemeenschap (SFOR, IPTF, enz.) worden in toenemende mate verantwoordelijk gehouden voor het gebrek aan voortgang bij de uitvoering van de Dayton-akkoorden. De brief van de voormalige Brcko-inwoners getuigt danook van de steeds groter wordende anti-SFOR stemming. Er zijn voorsnog geen aanwijzingen dat er daadwerkelijk aanslagen tegen SFOR worden voorbereid. Toch moet wel rekening worden gehouden met een groeiende dreiging van de Moslimbevolking tegen SFOR, indien het vredesproces volledig stagneert en de Moslims met lege handen achterblijven. Deze dreiging zal echter voorsnog beperkt blijven tot lokale incidenten. De officiële Mosliminstanties (bijvoorbeeld ARBiH en AID) zullen zich ver van terroristische daden tegen SFOR houden, aangezien dergelijke aanslagen hun internationaal veel schade zouden berokkenen. Het gevaar bestaat echter dat zij, bij een stagnatie van het vredesproces en onvoldoende Westerse hulp, achter de schermen hernieuwde toenadering willen zoeken tot landen uit de islamitische wereld, waardoor het conflict in Bosnië opnieuw een gevaarlijke dimensie kan krijgen.

Aanhoudende spanning in Mostar

Op 20 februari is in Mostar een Spaans SFOR pantservoertuig beschoten met twee anti-tankwapens, terwijl op 21 februari een handgranaat werd gegooid naar een Italiaans IPTF voertuig. Beide incidenten hebben tot scherpe internationale veroordelingen geleid en ook leiders van de Moslims en Bosnische Kroaten haastten zich om de aanslagen te veroordelen. De incidenten werden tevens aangegrepen om naast de veroordeling gelijktijdig de andere zijde te beschuldigen. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken van het Hercegovina-Neretva kanton, gooide bovendien olie op het vuur door leidende Moslims aan te klagen als veroorzakers van het recente begraafplaatsincident, waarbij één dode en verscheidenen gewonden vielen tijdens een botsing tussen Moslims en Bosnische Kroaten. Onder de aangeklaagden waren onder andere de loco-burgemeester van Mostar, Safet Orucevic, de plaatsvervangend kantonnale minister van Binnenlandse Zaken, Sefkija Dzinho en de lokale SDA voorzitter in Mostar, Hamdija Jahic.

Hoewel nog onbekend is welke zijde verantwoordelijk is voor de aanslagen op SFOR, wijzen de beschuldigende vingers over het algemeen naar de Bosnische Kroaten, aangezien de schoten vanuit West Mostar kwamen. De Bosnische Kroaten hebben al eerder blij gegeven geen enkele schroom te hebben bij het gebruik van geweld tegen Moslims en vertegenwoordigers van de internationale organisatie. Met grote regelmaat werden in het verleden leden van UNPROFOR het slachtoffer van sluipschutters en andere aanslagen.

[REDACTED]

De aanklacht van het kantonale Ministerie van Binnenlandse Zaken is illustratief voor de bestaande verhoudingen. Moslimleiders worden over een kam gescheerd en verantwoordelijk gesteld voor het kerkhofincident. Zelfs de hoogste Moslimfunctionaris binnen het eigen ministerie (plaatsvervangend minister) wordt hierbij niet over het hoofd gezien. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken van het Hercegovina-Neretva kanton zou een gezamenlijke instelling moeten zijn, waarbij de macht gelijkelijk tussen de Bosnische Kroaten en Moslims verdeeld zou moeten zijn. Dit is geenszins het geval. Het ministerie is in feite een voorzetting van het oude Herceg-Bosna ministerie en de Bosnische Kroaten verhinderen tot dusver met succes het effectief functioneren van Moslimmedewerkers. Hierdoor blijft het ministerie onder controle van de Bosnische Kroaten. Het ministerie wordt geleid door hardliners en is in hoge mate verantwoordelijk voor de situatie in Mostar, aangezien de lokale politie in de stad onder haar formele controle valt.

Oprichting nieuwe partij in de RS

Op 21 februari is in Banja Luka een nieuwe Bosnisch Servische politieke partij opgericht. De partij draagt de naam "Democratische Partij voor Banja Luka en Krajina" en is opgericht door het voormalige lokale bestuur van de Servische Radicale Partij (SRS) dat in zijn geheel de partij heeft verlaten. Als eerste voorzitter van de partij werd Nikola Spiric gekozen, de voormalige SRS-kandidaat voor de post van plaatsvervangend minister-president van de RS. De oprichtingsvergadering werd bijgewoond door vertegenwoordigers van andere politieke partijen uit Banja Luka.

De directe aanleiding van deze splitsing binnen de SRS was het stemgedrag van de SRS-afgevaardigden in de Nationale Assemblée van de RS tijdens het debat over de keuze van de hoofdstad van de RS. Op aanwijzingen van partijleider Poplasen zouden de afgevaardigden van de SRS tegen de verkiezing van Banja Luka als nieuwe hoofdstad hebben gestemd, waardoor het pleit ten nadele van deze stad werd beslecht. Hierdoor werd volgens het SRS-bestuurders uit Banja Luka duidelijk, dat de SRS in feite een verlengstuk van de regeringspartij SDS was geworden. Dit was voor hun onacceptabel. Bovendien stond de SRS teveel onder invloed van de Vojislav Seselj, de voorzitter van de moederpartij uit Servië.

Men zag in de bemoeienis van Seselj met de RS voortekenen van het ontstaan van een gevaarlijke machtsconcentratie binnen de RS. Deze machtsconcentratie dreigt te ontstaan door een samenwerking tussen Krajisnik en Kalinic van de SDS en Poplasen en Seselj van de SRS. Het lokale bestuur uit Banja Luka vreesde dat hierdoor het westelijk gedeelte van de RS achtergesteld zou worden en heeft kennelijk besloten een nieuwe partij op te richten om de plaatselijke belangen beter te dienen.

Seselj

Deze splitsing binnen de SRS en de argumentering hierbij vormen opnieuw een aanwijzing dat de hoogste politieke leiding binnen de RS verdeeld is tussen de voor- en tegenstanders van de gezamenlijke instellingen. Presidente Biljana Plavsic, als voornaamste voorstander van (weliswaar beperkte) samenwerking binnen de gezamenlijke instellingen, komt hierbij steeds geïsoleerder te staan. Zij voelt zich niet thuis in het SDS-bolwerk Pale en werkt voornamelijk vanuit Banja Luka. Haar positie binnen de SDS is twijfelachtig. Zij ligt onder vuur van hardliners zoals Krajisnik, Kalinic en Kijac die allen aanhangers zijn van de voormalige partijleider Karadzic en trouw blijven aan de oude idealen. De voorzitter van de partij en minister van Buitenlandse Zaken van de RS, Aleksa Buha, probeert buiten deze machtsstrijd te blijven maar schuift langzaam in de richting van de hardliners. Toenemende internationale steun voor Plavsic lijkt gewenst, maar kan een averechts effect hebben. Dit was immers eveneens het geval bij de voormalige minister president Kasagic. Deze werd indertijd immers ook ten val gebracht omdat hij gezien werd als een stroman van de internationale gemeenschap. Naar alle waarschijnlijkheid zal de machtsstrijd daarom in het voordeel van de hardliners uitvallen, al blijkt uit de splitsing binnen de SRS dat Plavsic wel op enige plaatselijke steun in Banja Luka mag rekenen.

Servië

Djindjic burgemeester van Belgrado

Op 21 februari is Zoran Djindjic geïnstalleerd als nieuwe burgemeester van Belgrado. Hij is hiermee de opvolger van de socialist Covic, die eerder uit de SPS werd gestoten omdat hij kritiek had geuit op het niet erkennen van de overwinning van Zajedno in Belgrado. Tegelijk met de installatie van Djindjic werd ook een nieuwe gemeentebestuur aangesteld, bestaande uit leden van de Zajedno-oppositie. Leden van de regeringspartij SPS en van de radicale partij SRS verlieten de sessie omdat volgens hen niet de juiste procedure was gevolgd. In de persconferentie na afloop maakte Djindjic de formering van een speciale onderzoekscommissie bekend, die de financiële zaken van het vorige socialistische

stadsbestuur moet onderzoeken. Eén van de eerste daden van Djindjic was het laten weghalen van de betonnen ster boven het stadhuis omdat deze het toonbeeld was van het verwerpelijke communistisch en socialistisch verleden van de stad.

Hoewel op dit moment nog de euforie van het moment overheerst wacht Djindjic een zware taak. De gewekte verwachtingen tijdens de lange demonstraties in Belgrado moeten nu worden waargemaakt en dit zal niet eenvoudig zijn, gezien de penibele financiële toestand van de stad. De nieuwe onderzoekscommissie zal bij haar onderzoek ongetwijfeld socialistisch wanbeleid aantonen, maar het valt te betwijfelen of een dergelijke uitkomst veel verandering in de financiële situatie zal brengen. Hiervoor zijn financiële donaties uit het buitenland noodzakelijk en hierop heeft de oppositie haar hoop gevestigd. Het is echter nog maar de vraag of de internationale geldschieters bereid zijn geld te steken in een failliete stad, waar de gevolgen van jarenlang communistische bestuur, de onlangs opgeheven sancties en wijdverbreide corruptie nog dagelijks gevoeld worden.

24 mei 1997 onofficiële verkiezingen in Kosovo

De regerende partij in de schaduwregering van Kosovo heeft bekendgemaakt dat op 24 mei nieuwe verkiezingen in Kosovo gehouden zullen worden.

Ondanks het bestaan van een schaduwregering en schaduwparlement bestaat er in feite een constitutionele crises in Kosovo. Zo moet bijvoorbeeld het parlement, vier jaar nadat het gekozen is, nog steeds voor het eerst bijeenkomen. Toen in mei 1996 het mandaat van het schaduwparlement verlopen was, heeft Rugova het simpelweg met een jaar verlengd. Sommige afgevaardigden organiseren soms werkgroep-bijeenkomsten waarmee ze een contact proberen te houden met de lokale regeringsinstellingen, maar de wetgevende macht bezit in feite geen autoriteit. Prominente Kosovaren vragen steeds meer om een einde aan deze patstelling en eisen een meer agressieve politiek. In een poging deze patstelling te doorbreken en de populariteit van zijn partij en hemzelf te vergroten heeft Rugova kennelijk toegestemd in nieuwe verkiezingen. Het mandaat van het presidentschap van Rugova loopt in mei 1997 af en diverse andere prominente Kosovaren hebben al bekend gemaakt kandidaat te willen zijn. Eén van deze prominente Kosovaren is de huidige minister-president, Bujar Bukoshi, die vanuit zijn ballingschap in Duitsland de leiding van Rugova wil betwisten. Een andere belangrijke tegenkandidaat voor Rugova is de leider van de belangrijkste oppositiepartij PPK, Demaci. Deze populaire activist zal zondermeer hoge ogen gooien bij de verkiezingen gezien het gebrek aan resultaat van de politiek van Rugova. Aangezien Demaci een meer actieve vorm van verzet voorstaat en in steeds grotere mate ook de steun van Tirana geniet, kan een verkiezingsoverwinning van hem leiden tot grotere spanning in de omstreken regio.

Montenegro

Montenegrijnse minister-president levert ernstige kritiek op leiding in Belgrado

De minister president van Montenegro, Milo Djukanovic, heeft het Servische bewind in Belgrado bekritiseerd. Tijdens een toespraak voor de Montenegrijnse Kamer van Koophandel op 20 februari stelde hij dat de

[REDACTED]

federale regering alle politieke controle over de FRJ heeft verloren. De slechte situatie van het land is volgens hem voornamelijk hieraan te wijten. Hij betwijfelt de haalbaarheid van de economische plannen en eist een snelle integratie van de FRJ in de internationale gemeenschap. De vergadering van de Kamer van Koophandel werd bijgewoond door de minister-president van de FRJ, Radoje Kontic, die later een bezoek bracht aan de Montenegrijnse president Momir Bulatovic. Deze benadrukte op zijn beurt het belang van economische hervormingen en een gelijke status van de beide republieken.

De stellingname van Djukanovic verscherpte zich de volgende dag toen hij bekendmaakte dat Montenegro plannen heeft om directe relaties aan te knopen met de internationale gemeenschap vanwege de politieke problemen in Servië. Hij verklaarde dat de economische en politieke belangen van Montenegro onmogelijk gediend konden worden in een geïsoleerd Joegoslavië. Hij verklaarde tevens dat Milosevic de realiteit moet inzien en vroeg hem om van het politieke toneel te verdwijnen.

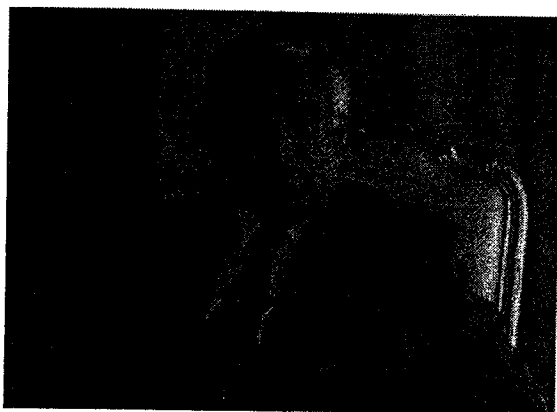
Het bezoek van Radoje Kontic aan de Montenegrijnse leiding heeft te maken met de komende wijzigingen in de federale regering van de FRJ. Zijn bezoek wordt kennelijk aangegrepen door de Montenegrijnen om economische hervormingen en een doorbraak van het isolement van de FRJ af te dwingen. Montenegro heeft veel te lijden van dit isolement en dreigt in bedekte termen dus met het uittreden uit de Federatie. Het is echter niet te verwachten dat Montenegro op korte termijn haar dreigementen gestalte zal geven. Hiervoor zijn de landen te nauw met elkaar verbonden en bovendien is Montenegro economisch niet sterk genoeg om op eigen benen te staan.

De woorden van Djukanovic betekenen echter wel een directe aanval op Milosevic en zijn socialistische partij SPS. De Montenegrijnse socialistische zusterpartij DPS staat ronduit vijandig tegenover de verbintenis van de SPS met de neo-communisten van de JUL. Deze vijandschap is ontstaan door de pogingen van JUL om controle te krijgen over de lucratieve handel in de Montenegrijns-Adriatische havensteden, die tot nu toe onder controle stond van de DPS. Door deze politieke aanval dreigt de Montenegrijnse steun voor het eventuele FRJ-presidentschap van Milosevic te verminderen. De Servische staatstelevisie RTS reageerde daarom direct en veroordeelde de uitspraken van Djukanovic fel. De staatszender zag in zijn persoon een protégé van Milan Panic, een bekend politieke tegenstander van Milosevic. De uitspraken van Djukanovic zijn echter waarschijnlijk alleen maar bedoeld om economische hervormingen af te dwingen en een toenadering tot de internationale gemeenschap te bewerkstelligen. Zodra dit plaatsvindt zal de DPS waarschijnlijk alsnog Milosevic steunen in diens verdere politieke carrière.

Kroatië

Kroatische presidentsverkiezingen op 15 juni 1997

In Kroatië is bekendgemaakt dat op 15 juni 1997 presidentsverkiezingen zullen worden gehouden. De regeringspartij HDZ heeft de zittende president Franjo Tudjman al benoemd als haar presidentskandidaat.

De zittende president van Kroatië en voorzitter van de regeringspartij HDZ, Franjo Tudjman, leidt aan maagkanker waardoor er getwijfeld wordt aan zijn beschikbaarheid voor een nieuwe ambtstermijn. Daarnaast zijn er aanwijzingen dat hij op de voorhand de macht in zijn partij tussen de diverse fracties reeds aan het verdelen was, zodat een eventuele opvolger niet teveel macht zal krijgen. In een interview met CNN verraste Tudjman de internationale gemeenschap echter met de bekendmaking om toch kandidaat te zijn voor de presidentsverkiezingen. Aangenomen wordt echter dat zijn kandidatuur alleen maar bedoeld is om de HDZ aan een verkiezingsoverwinning te helpen bij de gemeenteraadsverkiezingen die reeds op 13 april worden

gehouden. In tegenstelling tot de HDZ geniet Tudjman namelijk nog wel een redelijke populariteit onder de Kroatische bevolking. Na 13 april kan Tudjman dan alsnog om gezondheidsredenen terugtreden. Een ander scenario (en zeker niet onwaarschijnlijk) is dat Tudjman 'in het zadel' wil sterven om als nationale volksheld van Kroatië de geschiedenis in te gaan. Hij wil hierbij dan de eerste (internationaal erkende) president zijn, die heel Kroatië verenigd heeft.

Kroatische TV reageert op de incidenten in Mostar.

Op 22 februari heeft de Kroatische staatstelevisie in Zagreb extremisten in West-Mostar verantwoordelijk gesteld voor de afgelopen ernstige incidenten in Mostar. De incidenten zijn volgens de staatszender schadelijk voor de nationale Kroatische belangen, de toeristenindustrie en de onderhandelingspositie van de Bosnische Kroaten in Bosnië zelf. Volgens Zagreb zitten de ware schuldigen echter in Oost-Mostar, omdat de maffia aldaar de extremisten in West-Mostar gebruikte om de Kroatische belangen te schaden.

Deze reactie uit Zagreb was te verwachten. De HDZ-leiding in Zagreb distantieert zich van de lokale Bosnisch Kroatische extremisten in Mostar en probeert de schuld op de Moslims in Oost-Mostar te schuiven. Zonder dus te ontkennen dat Kroaten verantwoordelijk zijn voor de incidenten, zoekt men de diepere oorzaak in het door de Moslim gecontroleerde oostelijk deel van de stad. Hoewel men dit publiekelijk ontkent, is Zagreb in hoge mate verantwoordelijk voor de incidenten in de stad. De lokale Bosnisch Kroatische extremisten (zoals Brajkovic en Puljic) staan onder controle van de hardline-fractie (de zogenaamde "Herzegovina lobby") binnen de regeringspartij HDZ, die gevormd wordt door de minister van Defensie Gojko Susak en Sabor-voorzitter Vladimir Seks. Alhoewel deze fractie binnen de HDZ terrein aan het verliezen is, bezit ze nog steeds voldoende politieke macht om de Bosnische Kroaten in Mostar te controleren. Met het publiekelijk ontkennen van deze connectie, probeert Zagreb in feite internationale druk (en eventuele veroordeling) te ontlopen. Een dergelijke internationale druk zou immers de Kroatische toenadering tot de Europese instellingen schade kunnen berokkenen.

Susak

Relatie Kroatië - FRJ

Kroatische minister in Belgrado

In de afgelopen dagen heeft de Kroatische minister van Buitenlandse Zaken, Granic een bezoek gebracht aan Belgrado. Zo sprak hij met zijn Joegoslavische ambtgenoot en werd hij bovendien ontvangen door de Servische president Milosevic. Hij onderstreepte dat hij het proces van normalisering van de onderlinge betrekkingen wil intensiveren. Op 19 februari verklaarde Granic dat hij en zijn Joegoslavische ambtgenoot, Milan Milutinovic, belangrijke vooruitgang hebben geboekt in het normaliseringsproces tussen hun beide landen. Hij verwachtte dat binnen een paar maanden tenminste tien belangrijke overeenkomsten zouden kunnen worden getekend.

Het bezoek van Granic was bedoeld om weer schot te krijgen in het gestagneerde normalisatieproces tussen beide landen. De gesprekken gingen daarom met name over infrastructuur, grensverkeer en douaneformaliteiten. Ook is het onderwerp van reïntegratie van Oost-Slavonië in Kroatië aangeroerd. Gezien de slechte economische situatie in beide landen zal het bezoek echter eveneens de bedoeling hebben gehad om mogelijke buitenlandse investeerders aan te moedigen. Aangezien de stagnatie van het normaliseringsproces reeds tot internationale kritiek heeft geleid, is het daarom niet verwonderlijk dat na afloop van het bezoek van beide zijden positieve geluiden te horen waren. Het lijkt weinig twijfel dat de situatie in Bosnië-Herzegovina, waar Serviërs en Kroaten gemeenschappelijke belangen hebben, eveneens op de agenda zal staan. Het bezoek van Granic zal daarom met argusogen worden bekeken door de Bosnische Moslims, die tegen de achtergrond van de voortdurende verscherping van de etnische tegenstellingen bevreesd zijn voor verdere toenadering tussen Serviërs en Kroaten.